

Sprawozdanie z 2. posiedzenia

Sekcji Poradnictwa Pedagogicznego przy KNP PAN

Drugie posiedzenie Sekcji Poradnictwa Pedagogicznego odbyło się w dniu 23.05.2025r., o godzinie 11:00 z wykorzystaniem aplikacji Microsoft Teams (w domenie Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu).

Program obrad:

11:00-11:15 – powitanie, komunikaty - prof. dr hab. Magdalena Piorunek- przewodnicząca Sekcji Poradnictwa Pedagogicznego;

11:15-12:00 – wystąpienie pod tytułem: *Doradztwo zawodowe na rzecz zrównoważonego rozwoju* - dr Joanna Nawój- Połoczańska, Zakład Poradnictwa Społecznego, Wydział Studiów Edukacyjnych, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu;

12:00-13:00 – Dyskusja.

Udział w spotkaniu wzięli:

Prof. dr hab. Magdalena Piorunek

Prof. dr hab. Andrzej Radziejewicz-Winnicki

Prof. dr hab. Anna Kanios

Prof. dr hab. Zdzisław Wołk

Prof. UK dr hab. Barbara Skałbania

Prof. PSW dr hab. Bożena Wojtasik

Prof. UJK dr hab. Paulina Forma

Prof. DSW dr hab. Elżbieta Siarkiewicz

Prof. UJK dr hab. Ilona Żeber Dzikowska

Prof. UAM dr hab. Agata Matysiak – Błaszczuk

Prof. UMCS dr hab. Małgorzata Kuśpit

Prof. DSW dr hab. Alicja Czerkawska

Prof. UAM dr hab. Joanna Kozielska

Dr Ewa Dębska

Dr Ewa Kasperek -Golimowska

Dr Joanna Nawój-Połoczańska

Dr Anna Kławsiuć-Zduńczyk

Dr Agata Świdzińska

Dr Marta Fronczak – Pydych

Dr Anna Lada

Przebieg spotkania:

1. Powitanie uczestników spotkania przez Przewodniczącą Sekcji Poradnictwa Pedagogicznego Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk - prof. dr hab. Magdalenę Piorunek.

Ważnym elementem spotkania stało się podziękowanie Przewodniczącej za udział w zorganizowanej przez Zakład Poradnictwa Społecznego Wydziału Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i Sekcję Poradnictwa Pedagogicznego KNP PAN. Patronaty: UNESCO UniTwin Life Designing Interventions (counseling, guidance, education) for decent work and sustainable development, Wielkopolski Kurator Oświaty, International Coach Federation), Polskie Towarzystwo Pedagogiczne, KNP PAN VI *Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej Wielowymiarowość pomocy, wsparcia społecznego i poradnictwa. Perspektywa interdyscyplinarna*, która odbyła się w dniach 3-4 kwietnia 2025 roku w Poznaniu. Profesorka Piorunek przypomniała uczestnikom spotkania obszary tematyczne konferencji: Wymiar temporalny poradnictwa (przeszłość, przyszłość, teraźniejszość) – wyzwania praktyki pomocowej; Wsparcie, poradnictwo i terapia w krytycznych i kryzysowych sytuacjach życiowych; Całozyciowe poradnictwo konstruowania kariery i uczestnictwa w rynku pracy; Uczeń i nauczyciel jako podmiot wsparcia w systemie edukacji; Wsparcie i pomoc społeczna; Wielowymiarowe wsparcie rozwoju człowieka; Wymiary wsparcia rodziny i rodzicielstwa; Poradnictwo i wsparcie w systemie resocjalizacji. Podziękowała także za włączenie się do prac nad wydarzeniem, tak w charakterze członków i członkiń komitetu naukowego, jak i prelegentów/prelegentek. Przewodnicząca poinformowała także o planowanej publikacji, nawiązującej swą tematyką do wspomnianego wydarzenia. Wskazała również, że sprawozdanie z przebiegu konferencji autorstwa Pań sekretarz Komitetu Organizacyjnego - dr J. Nawój-Połoczańskiej i dr A. Skowrońskiej-Pućki ukaże się w

najbliższym czasie w *Roczniku Pedagogicznym*. Kolejne sprawozdanie z konferencji przygotowane przez doktorantkę prof. A. Czerkawskiej (DSW) zostało przyjęte do publikacji w czasopiśmie *Kultura-Społeczeństwo-Edukacja*.

Profesor Piorunek zachęciła do podzielenia się informacjami dotyczącymi działań podejmowanych przez Członków i Członkinie Sekcji oraz Zespołu, wpisujących się tematykę Sekcji. Jako pierwsza głos zabrała Prof. Skałbana informując o konferencji pod tytułem: „*W kierunku nowoczesnej edukacji, opieki i pomocy społecznej*”, która odbyła się w Olsztynie w dniu 8.04.2025r, wpisując się w społecznie ważną problematykę przemian i trudności, których doświadcza się w wielu obszarach społecznego funkcjonowania, a które stają się wyzwaniem dla polityków, badaczy i praktyków działalności wychowawczej, opiekuńczej, socjalnej i terapeutycznej. Celem konferencji była prezentacja najnowszych trendów związanych z rozwojem edukacji, opieki, terapii i pomocy społecznej oraz wymiana doświadczeń między badaczami i praktykami, zajmującymi się opisaną problematyką, stając się także przestrzenią integracji środowiska, kreowania nowych idei oraz kształtowania i doskonalenia profesjonalnych kompetencji uczestników spotkania. Następnie głos zabrała prof. Siarkiewicz, informując o będącym w ostatniej fazie przygotowań kolejnym numerze Studiów Poradowniczych, zaprosiła na organizowaną w dniach 2 – 6 czerwca 2025 roku na Uniwersytecie Dolnośląskim 12. Międzynarodową Szkołę Letnią dla Doktorantów, zajmujących się badawczo poradnictwem zawodowym COST-ECADOC. Pani Profesor wskazała, iż jest to jedyna w Europie szkoła tego typu, ma więc duże znaczenie dla europejskiego poradnictwa. W tym roku udział w szkole ECADOC weźmie blisko 50 doktorantów i badaczy poradnictwa. Województwo dolnośląskie reprezentować będą dr Anna Bilon-Piórko (UDDSW) (organizatorka i wykładowczyni), prof. Piotr Mikiewicz (UDDSW), który przedstawi działania podejmowane na rzecz poradnictwa zawodowego w regionie oraz Barbara Górka, która zapozna uczestników szkoły letniej z działaniami fundacji IMAGO. W ramach szkoły letniej zaplanowano ponadto możliwość uczestnictwa w wykładzie gościa specjalnego, starszego analityka polityki edukacyjnej w OECD dra Anthony’ego Manna, pod tytułem: *Quantitative and Conceptual Approaches to Understanding Effective Career Guidance in Times of Crisis*, którego wykład dotyczyć będzie efektywności poradnictwa zawodowego i znaczenia, jakie ma ono dla uczniów i ich karier. Będzie to wykład wygłoszony z perspektywy porównawczej, ukazującej znaczenie krajowych rozwiązań w zakresie poradnictwa zawodowego. Jako kolejna głos zabrała dr Kławsień-Zduńczyk, zapraszając na XVIII Toruńską Pedagogiczną Konferencję Studencką, której przyświeca chęć przyjrzenia się zachodzącym współcześnie zmianom z perspektywy studentów, przedstawicieli pokolenia Z.

Jej tematyczne obszary skoncentrowano wokół kwestii edukacji, wsparcia zdrowia psychicznego, mediów, i nowych technologii oraz wkraczania w dorosłość pokolenia Z. Także prof. Kanios zaprosiła na planowany na październik 34. Zjazd Polskiego Stowarzyszenia Szkół Pracy Socjalnej i towarzyszącą mu konferencję. Profesor Żeber-Dzikowska także poinformowała i zaprosiła Członków i Członkinie Sekcji i Zespołu na III Międzynarodową Konferencję Naukową „*Całozyciowe uczenie się – między wolnością a przymusem*”, która jest odpowiedzią na zachodzące we współczesnym świecie zmiany stawiające człowieka przed koniecznością dokonywania wyborów, a co za tym idzie wpływające na kształt edukacji. Jej tematyka dotyczyć będzie jednego z kluczowych wyzwań współczesności: edukacji i uczenia się przez całe życie (11-12.06.2025r., Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach Wydział Pedagogiki i Psychologii). Także prof. Forma poinformowała o ciekawym wydarzeniu, relacjonując spotkanie w ramach 2. Kieleckiego Dnia Profilaktyki, które w tym roku poświęcone było tematyce wsparcia koncentrując się na psychologicznych aspektach funkcjonowania współczesnej młodzieży. Prof. Kozielska natomiast krótko scharakteryzowała przebieg The Coaching Week (12-18.05.2025r., Poznań), który jest cyklicznym wydarzeniem promującym profesjonalny coaching, a w murach Wydziału Studiów Edukacyjnych (UAM) odbywał się po raz dziesiąty. Jego tegoroczną formułę zaplanowano na zdalną i stacjonarną, tak, by każdy zainteresowany mógł skorzystać z dogodnej dla siebie formuły spotkania.

2. Kolejnym punktem spotkania uczyniono wykład dr Joanny Nawój-Połoczańskiej, którą prof. Piorunek przedstawiała, wskazując, iż prelegentka jest pedagogiem, adiunktem w Zakładzie Poradnictwa Społecznego (WSE UAM), członkinią sieci UNESCO UniTwin, Członkinią Zespołu Wspierającego Sekcję Pedagogiki Młodzieży oraz Zespołu Poradnictwa Pedagogicznego Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN. Jest także licencjonowaną, doradczynią zawodu, najczęściej związaną z publicznymi służbami zatrudnienia. Aktywnie współpracuje z urzędami pracy, szkołami, sieciami doradców zawodowych. Prowadzi też działalność popularyzująca wiedzę o współczesnych nurtach doradztwa zawodowego, przede wszystkim w perspektywie wyzwań ekologicznych. Prelegentka jest autorką publikacji naukowych i popularnonaukowych oraz projektantką materiałów edukacyjnych i metodycznych. Zajmuje się biofilnym modelem ekokariery, który stworzyła i świadomie popularyzuje. Ponadto od lat łączy pracę naukową z praktyką w zakresie doradztwa kariery, ze szczególnym uwzględnieniem wyzwań społecznych i ekologicznych

Na prośbę prof. Piorunek, przewodniczącej sekcji, głos zabrała prelegentka dr Joanna Nawój-Połoczańska, która swoje wystąpienie zogniskowała wokół potrzeby powołania nowej

definicji kariery w kontekście wyzwań kryzysu planetarnego i kryzysu zdrowia psychicznego. Antropocen – rozumiany jako synonim epoki przesyconej wszechobecną działalnością homo sapiens, stał się także punktem odniesienia dla ludzkiej kondycji, która została omówiona w oparciu o przegląd badań nad zdrowiem psychicznym w sytuacji kryzysu klimatycznego. Prelegentka wyjaśniła, iż bieg życia zawodowego będzie wyznaczał kierunek refleksji nad kondycją człowieka. Autorka zdefiniowała nowy typ kariery, stanowiący podstawę do konstrukcji modelu opartego na świadomości ekologicznej. Kariera będąca polem napięć i kryzysów w epoce antropogenu, tworzy wobec przyjętej przez nią optyki, równocześnie przestrzeń do interwencji edukacyjnych, a poprzez to możliwość wywierania wpływu na kształtowanie polityki proekologicznej. Dr Połoczańska zaznaczyła, iż pojęcie kariery zostało wielokrotnie zbadane i opisane. Celem nie jest więc wyodrębnianie i nazywanie nowego zjawiska w naukach humanistycznych, a jedynie uzupełnienie już istniejących koncepcji. Postulaty dotyczące poszerzenia roli zawodowej człowieka o świadomość ekologiczną pojawiały się w publikacjach naukowych pod koniec minionego stulecia, (m.in. w koncepcji ekologii C. Louis-Guérin, M. Zavalloni (1987), poradnictwie socjodynamicznym V. Peavy’ego (2004), koncepcji projektowania życia (*Life Design*) M. Savickasa (2012), czy też współcześnie na gruncie rodzimej literatury). Kariera, czy raczej jej rodzaje i odmiany, nie są „bytami zamkniętymi” – ewoluują i ulegają przeobrażeniom, kariera jest zjawiskiem „plastycznym” i kształtowanym przez szereg czynników (zarówno wewnętrznych – jednostkowych, jak i zewnętrznych – wynikających choćby z ustroju politycznego i gospodarczego). Przedstawiony model kariery wpisany został w biofilną koncepcję Ericha Fromma, według którego „[...] nasza cywilizacja przemysłowa nie jest ukierunkowana na życie, nasze podejście do życia jest mechaniczne. Naszym głównym celem jest produkcja rzeczy i w tym procesie fetyszyzacji rzeczy, przekształcamy samych siebie w rzeczy” (Fromm, 1994, s. 31). Podkreślając, iż „[d]ążność do ochrony życia i walka przeciw śmierci są najbardziej elementarnymi formami orientacji biofilnej, wspólnej wszystkim żywym organizmom” (Fromm, 1994, s. 19). Wszelka ochrona życia, zaangażowanie na rzecz ochrony planety, jej złóż, ekosystemów i człowieka jest zatem przejawem orientacji biofilnej (jej przeciwieństwem jest orientacja nekrofilna, nastawiona na przekształcanie wszystkiego co organiczne w nieorganiczne, podporządkowanie i destrukcję). Przywołane właściwości, a przede wszystkim społeczna kontekstualność kariery, skłaniają do uzupełniania czy też zaktualizowania istniejących typologii. Na mocy tego argumentu i przywoływanych wcześniej postulatów powstała, szczegółowo scharakteryzowana przez dr Nawój-Połoczańską, propozycja „eko-kariery”. Termin powstał z połączenia dwóch innych: „ekologia” i „kariera”. Źródło-słów pojęcia „ekologia” sięga języka greckiego, w

którym *oikos* oznacza dom/gospodarstwo, zaś *logos* – słowo albo opowieść (opowieść o „gospodarstwie przyrody”; Umiński, 1999, s. 12). Termin *kariera* pochodzi od francuskiego *carriere*, który początkowo oznaczał drogę, tor wyścigowy, bieg. Późniejsze stosowanie tego terminu poszerzyło jego zakres znaczeniowy – zaczęto określać nim m.in. postęp jednostki w życiu lub w konkretnym zawodzie (Cybal-Michalska, 2014, s. 34). Głównym obszarem wystąpienia Autorki było wyprowadzenie implikacji dla doradztwa zawodowego w kierunku budowania modelu eko-kariery. Myślenie o zmianie dotychczasowego paradygmatu nie może odbywać się przy obecnie istniejącym „geodezyjnym” podziale na dyscypliny naukowe, ponieważ istniejące globalne zagrożenia mają charakter transdyscyplinarny – konieczna staje się komunikacja między przedstawicielami wszystkich nauk, także, a może przede wszystkim, tych, które dają możliwość edukowania. Istotne w tym zakresie jest budzenie świadomości krytycznej, refleksyjności i poczucia sprawstwa w tworzeniu polityki prośrodowiskowej na różnych szczeblach i poziomach zaangażowania. Połączenie sił i namysł nad istotą człowieczeństwa mogą pomóc w utrzymaniu i zachowaniu świata, jaki znamy. Podkreślić należy, iż doradztwo zawodowe w holistycznym ujęciu stwarza okazję do systemowej edukacji w zakresie zmiany podejścia do karier poprzez świadome konstruowanie własnej roli zawodowej – wyrażone zaangażowaniem w różnorodne i wieloaspektowe działania na rzecz klimatu. W swojej prelekcji Autorka porównała wybrane dokumenty, stanowiące podstawę prawną do realizacji doradztwa zawodowego w Polsce – w systemie oświaty – z dyrektywami Komisji Europejskiej w zakresie realizacji zadań doradztwa zawodowego w krajach unijnych. Przywoływane dyrektywy i wytyczne KE są osadzone w szerszym kontekście globalnych tendencji rynku pracy i uwarunkowań geopolitycznych – tworzą ramę przeprowadzonych analiz, wskazując równocześnie kierunki wyzwań dla doradztwa zawodowego. Analiza wykazała częściową niekoherencję polskiego modelu doradztwa w stosunku do rekomendacji unijnych, a także brak współpracy w zakresie międzynarodowych działań diagnostycznych, stwarzających sposobność utworzenia transnarodowego modelu doradztwa oraz podjęcia innych działań proaktywnych w związku z wyzwaniami współczesnego świata.

3. Przewodnicząca podziękowała dr Nawój-Połoczańskiej i zachęciła zebranych do zadawania pytań, dzielenia się refleksją.

Jako pierwszy głos zabrał Profesor Radziewicz-Winnicki, podsumował prelekcję, zaznaczając, iż była ona bardzo interesująca i inspirująca. Wskazał także, iż temat jest trudny, a w pedagogice, w naukach społecznych mamy zawsze do czynienia z pewnymi hasłami programowymi, do których bardzo trudno jest dobrać wskaźniki obserwowalne czy nawet

definityjne, z czym, jak zaznaczył, Pani doktor sobie poradziła wskazując szczegółowe zapisy prawno-formalnej natury i przedstawiając koncept człowieka integralnego wobec hasła kariera. Profesor odwołał się także do ewolucji socjotechnik w kierunku społecznej inżynierii, wskazując, iż należy wprowadzać bodźce, żeby uzyskać oczekiwane zmiany, także te w ekologicznym wymiarze. Dr Nawój-Połoczańska, w swojej odpowiedzi zaznaczyła, iż warto podkreślić, że to na pojedyncze osoby próbuje zrzucić odpowiedzialność ze destrukcją świata i jest to zabieg socjotechniczny - ludzie mają segregować odpady, zrezygnować z latania samolotem i korzystania z plastikowych rurek, natomiast, jeżeli spojrzeć na 1% najbogatszych, którzy poprzez swoją działalność prowadzą do ekodestrukcji, to przecież właśnie po ich stronie leży odpowiedzialność. Prelegentka dodała, że w modelu ekokariery zwraca uwagę, iż poprzez, pełnione role zawodowe jesteśmy częścią pewnego systemu i ta odpowiedzialność spoczywa także na naszych barkach, i możemy być czynnikiem wyzwalającym zmianę, głosem niezgody, głosem pewnego oporu.

Jako kolejna głos zabrała dr hab. Joanna Kozielska, wskazując, iż określanie zrównoważony rozwój jest powszechnie używane w polityce, gospodarce, ochrony środowiska, jednak coraz częściej zwraca się uwagę, że zawiera się w nim pewna sprzeczność. Rozwój oznacza wzrost, na przykład wzrost gospodarczy, większą produkcję, a tym samym konsumpcję, wykorzystywanie zasobów; zrównoważony z kolei oznacza ograniczanie, racjonalizację działań, ograniczanie wpływu człowieka na środowisko, ochronę zasobów, stabilność ekosystemów. W tym sensie określenie zrównoważony rozwój bywa postrzegane jako oksymoron, czyli połączenie wykluczających się pojęć. Jaka jest wobec tego refleksja w tym obszarze? Dr Nawój-Połoczańska wskazała, że rzeczywiście istnieje w samym terminie sprzeczność logiczna, bo rozwój z definicji oznacza proces zmiany, jakiegoś postępu, wzrostu lub ewolucji, czyli jest to wyjście ze stanu równowagi. Każdy rozwój wymaga zmiany i dezorganizacji całego systemu, także w kontekście funkcjonowania człowieka - zrównoważony natomiast w zasadzie oznacza utrzymanie stanu równowagi, stabilności i trwałości. Zatem mamy tutaj ewidentny paradoks, dlatego do tytułu dołączyła znak zapytania. Wskazała na możliwość posługiwania się bardziej adekwatnym określeniem symbiocenu, który odwołuje się do symbiotycznej relacji człowieka z przyrodą, która staje się podstawą rozwoju przyszłości.

Następnie głos zabrała prof. Kanios, doceniając wykład prelegentki, wskazując na jego konotacje z obszarami polityki społecznej. Pani Profesor zaznaczyła, iż poruszany obszar wpisuje się w szerszy kontekst polityki społecznej, polityki spójności Unii Europejskiej, wskazując, iż np. Program Infrastruktura i Środowisko przewiduje na lata 2021-2027 111 miliardów złotych wsparcia dla praktycznej realizacji szeroko pojętej koncepcji

zrównoważonego rozwoju, wyraziła także nadzieję, iż zostaną one właściwie spożytkowane, także w proekologicznym kontekście.

Profesor Siarkiewicz, która głos zabrała jako kolejna, zaznaczyła, iż poruszany temat to rzadko penetrowana badawczo przestrzeń, doceniła interdyscyplinarność tematu. Prof. Siarkiewicz zwróciła uwagę na emergentny potencjał poradnictwa, które się tworzy, zaznaczając, iż charakteryzowany przez dr Nawój-Połoczańską obszar, to rodzaj poradnictwa, które będzie ważną przestrzenią przyszłych oddziaływań poradniczych. Pani Profesor zapytała dr Nawój-Połoczańską o zarys nowego kształtu poradnictwa, który może się pojawić, być może już się pojawia. Dr Połoczańska odpowiedziała, iż sama poszukuje jeszcze w tym obszarze odpowiedzi, a w tych przestrzeniach nie ma rozwiązań gotowych. Prelegentka zaznaczyła, iż jest w trakcie procesu definiowania, poszukiwania tego, w jakim kształcie poradnictwo mogłoby stanowić odpowiedź na zasygnalizowane wyzwania. Autorka wystąpienia wskazała, iż przede wszystkim ważna będzie refleksyjność doradców zawodowych i budowanie narracji, towarzyszących człowiekowi w zmianie, by karierę uczynić mniej chaotyczną i pomóc znaleźć jakieś stabilne punkty odniesienia, choć wie, że to trudne w turbulentnej rzeczywistości.

Profesor Matysiak –Błaszczyk zabierając głos, wskazała, iż podobnie pojmuje symbiozę dobrostanu psychicznego, fizycznego, psychospołecznego młodych ludzi w karierowym kontekście. Pytanie prof. Matysiak-Błaszczyk dotyczyło tego, w jakim stopniu szkoła oraz doradcy zawodowi ‘na tu i teraz’ mogą promować ideę zrównoważonego rozwoju, ale właśnie w kontekście dbałości o dobrostan psychospołeczny uczniów. Prelegentka wskazała, zaznaczając sarkastyczny ton wypowiedzi, iż aktualnie straszymy dzieci, tym, że to, co jest na zewnątrz jest niebezpieczne i zagrażające, ‘mimo że dookoła nie biegają hieny i lamparty’, a samo istnienie kleszczy jest czymś, co ma dzieci zatrzymać w domu. Biofobia może być jednym z czynników, które prowadzą do bezruchu, im bardziej dzieci, młodzież wnikają w ten świat cyfrowy, tym mniej są na zewnątrz, tym mniej są cieleśni. Coraz mniej jest okazji do ruchu, co zresztą pokazują próby, co kilka lat wykonywane przez akademie wychowania fizycznego – słabniemy, bardzo słabniemy- relacjonowała Prelegentka. Jej zdaniem szkoła winna być przestrzenią, w której dzieci mogą działać na wiele różnych sposobów. Jeśli ktoś nosi w sobie ekspresję artystyczną, powinien mieć możliwość sięgania po instrumenty, mieć dostęp do różnych artykułów plastycznych, do sal do zajęć z zakresu kultury fizycznej, do pracowni dla majsterkowiczów czy pasjonatów gotowania. To mogłoby uchronić dzieci i młodzież przed zagrożeniami wynikającymi z nadmiernego uczestnictwa w świecie wirtualnym.

Jako ostatnia głos zabrała Przewodnicząca Sekcji, dziękując za udzielone odpowiedzi, nawiązała do idei szkolnictwa alternatywnego, wskazując, iż jest to przyczynek do myślenia o

tym, jak mogłaby być zorganizowana szkoła, pewnie nie w wymiarze masowym, ale choćby incydentalnym. Profesor Piorunek poprosiła o krótkie scharakteryzowania orientacji biofilnej Fromma jako kontekstu modelu ekokariery, na który powoływała się prelegentka. Doktor Nawój-Połoczańska zaznaczyła, iż początkowa wahała się, czy sięgnąć po koncepcję biofilną Erich'a Fromm'a, czy też po koncepcję, również określoną mianem biofilnej Edwarda Wilsona. Autorka prelekcji zdecydowała się jednak przywołać koncepcję Frommowską, ponieważ zawiera ona krańce postaw - z jednej strony wskazując na biofilie (orientację człowieka na to, co witalne na życie, na wzrost, tworzenie więzi także z innymi istotami) i jej przeciwieństwo nekrofilie, czyli skłonność do tego, co mechaniczne, destrukcyjne, z wpisaną w nią potrzebą kontroli władzy. Koncepcja Fromma jest, ja zaznaczyła Prelegentka, świetną podwaliną do projektowania edukacyjnego podejścia, nastawionego na relację – człowiek wobec natury, ale i człowiek jako część natury.

Przewodnicząca Sekcji - Profesor Magdalena Piorunek upewniając się, że nikt z uczestników i uczestniczek spotkania nie ma więcej pytań, podziękowała serdecznie wszystkim Członkom i Członkiniom Sekcji i Zespołu za udział w spotkaniu. Zaprosiła także na kolejne seminarium w ramach aktywności Sekcji Poradnictwa Pedagogicznego KNP PAN w ostatnim kwartale bieżącego roku.

Protokół sporządziła

Prof. UAM dr hab. Joanna Kozielska

Sekretarz Sekcji